

İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ MEKÂNLARI

Prof. Dr. Hasan Tahsin FENDOĞLU
Akademisyen

Halen, İngiltere, Avustralya, Kanada, Hollanda, Singapur, Trinidad ve Tobago gibi ülkelerde Londra'daki Hyde Park benzeri özgür konuşma mekânları bulunmaktadır. Hyde Park Speaker's Corner veya Özgür Konuşma Mekânı denilen bu alanlar dünyada tartışılmaktadır. Bu görüşe göre, çeşitli fikirlerin özgürce savunulduğu bir platform oluşturulmalıdır. Sosyal ilişkilerin geliştirilmesi, farklı fikirlerin dinlenmesi, diğer görüşlere karşı tolerans düzeyinin yükseltilmesine katkısı olacaktır. Birey ve grupların kendilerini sosyal ve psikolojik açıdan rahatlatması doğrudur. Bu durum toplumsal bilinç düzeyinin yükseltilmesi bakımından yararlı olacaktır. Çünkü toplumumuzda bilinç düzeyinin yükselmesi, ancak farklı fikirlere karşı tolerans ve hoşgörü düzeyinin artması ile mümkündür.

Londra'da 1855 yılında "Pazar günleri alışveriş yasağı getiren kanun"a karşı Speakers' Corner'da, ilk gösteri yapılmış ve burası daha sonra konuşma köşesi olarak kabul edilmiştir. Bu mekânı Karl Marks, Lenin, George Orwell gibi ünlü kişiler de kullanmıştır. Bu mekân turistler tarafından da ilgi görmektedir.

Ancak burada konuşulanlar aslında yasalardan muaf değildir. İngiltere ve diğer ülkelerdeki bu mekânlarda toplum huzurunu bozabilecek nitelikte, kişi haklarına saldırı niteliğinde veya yasalara aykırı konuşmalar yapılamaz. *Burada sadece konuşma süresine kısıtlama yoktur. Polis açıkça suç olmadıkça veya anlamlı bir şikâyet olmadıkça konuşmayı kesmemektedir.*

Karşıt görüşe göre, özgür konuşma mekânlarına gerek yoktur. Buna göre, yaklaşık 150 sene önce, iletişim araçlarının günümüzdeki kadar yaygın olmadığı dönemlerde böyle bir platformun varlığı insanların fikirlerini özgürce beyan edebilmesi ve demokrasi kültürünün gelişmesi bakımından önemliydi. 150 sene kadar önce kurulmuş olan ve halen devam etmekte olan bu platformun niteliği şu an çok daha farklıdır. İnsanlar elde etmek istedikleri bilgiye zaten internet, televizyonlar ve çeşitli medya araçları ile ulaşmaktadırlar. Bunu artık toplumun en üca köşesindeki insanlar dahi yapabilmektedirler.

Günümüzde böyle bir platforma rağbet olup olmayacağı tartışılmaktadır. Nitekim **Avustralya**'da da zaman içerisinde popülaritesini kaybetmiştir. Ayrıca bu gibi toplantılara katılan insanların mimlenmesi ve tespit edilmesi kuşkusu da ülkemizde soru işaretidir. Toplumsal kargaşalara sebep olma olasılığı yüksektir. Nitekim bu uygulamanın yapıldığı **Hollanda** ve Tayland'da kargaşalar olmuş ve sonuçta başarıya ulaşamamıştır. **Tayland**'daki "speakers' corner" kapatılmıştır.

Şayet bu tür mekânlar Türkiye'de de açılacaksa, halkın, resmi öğrenim yerleri olan **üniversiteler** gibi herkesin rahatça girip kendi düşüncelerini savunmaları mümkün olmayan yerler uygun mekân değildir. Ama Ankara'da Gençlik Parkı; İstanbul'da Gülhane Parkı gibi herkesin girebileceği yerler uygun olabilir.

Alıntı (İktibas) Konusunda Açıklamalar

Bu çalışmadan yapılacak alıntılarda (iktibaslarda) 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 35'inci maddesinde öngörülen şu şartlara uyulmalıdır: (1) İktibas, bir eserin "bazı cümle ve fıkralarının" bir başka esere alınmasıyla sınırlı olmalıdır (m.35/1). (2) İktibas, maksadın haklı göstereceği bir nispet dâhilinde ve münderecatını aydınlatmak maksadıyla yapılmalıdır (m.35/3). (3) İktibas, belli olacak şekilde yapılmalıdır (m.35/5) [Bilimsel yazma kurallarına göre, aynen iktibasların tırnak içinde verilmesi ve iktibasın üç satırdan uzun olması durumunda iktibas edilen satırların girintili paragraf olarak dizilmesi gerekmektedir]. (4) İktibas ister aynen, ister mealen olsun, eserin ve eser sahibinin adı belirtilerek iktibasın kaynağı gösterilmelidir (m.35/5). (5) İktibas edilen kısmın alındığı yer belirtilmelidir (m.35/5).

Ayrıca Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulunun 18 Şubat 1981 tarih ve E.1980/1, K.1981/2 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararına göre kararına göre, "iktibas hususunda kullanılan eser sahibinin ve eserinin adı belirtilse bile eser sahibi, haksız rekabet hükümlerine dayanarak Borçlar Kanununun 49. maddesindeki koşulların gerçekleşmesi halinde manevi tazminat isteyebilir". Bu sayfaya izin almadan link verilebilir. Ancak, bu web sayfası, önceden izin alınmaksızın ne suretle olursa olsun, kopyalanamaz, çoğaltılamaz, tekrar yayınlanamaz, dağıtılamaz, başka internet sitelerine metin olarak konulamaz.

Yukarıdaki şartlara uygun olarak alıntı yapılırken bu çalışmaya şu şekilde atıf yapılması önerilir:

Fendoğlu, Hasan T, "İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ MEKÂNLARI" (04.11.2010)
<http://www.hasantahsinfendoglu.com/> / <http://www.sde.org.tr/>

